YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

10 päivänä syyskuuta 2009*

Yhdistetyissä asioissa C-445/07 P ja C-455/07 P,

joissa on kyse kahdesta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, jotka on pantu vireille 28.9.2007 ja 5.10.2007,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään L. Flynn, avustajanaan avvocato A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana asiassa C-445/07 P,

ja jossa vastapuolena on

Ente per le Ville Vesuviane, kotipaikka Napoli (Italia), edustajanaan avvocato E. Soprano,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ja

Ente per le Ville Vesuviane, kotipaikka Napoli (Italia), edustajanaan avvocato E. Soprano,

valittajana asiassa C-455/07 P,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään L. Flynn, avustajanaan avvocato A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet ja J.-J. Kasel (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: R. Grass,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.2.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii valituksessaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-189/02, Ente per le Ville Vesuviane vastaan komissio, 18.7.2007 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi komission esittämän oikeudenkäyntiväitteen.

2 Ente per le Ville Vesuviane (jäljempänä Ente) vaatii valituksessaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion, jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi sen kanteen, jossa vaadittiin Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) taloudellisen tuen lakkauttamisesta Campaniassa (Italia) toteutettavaan infrastruktuuri-investointiin, joka koskee yhtenäistä järjestelmää kolmen Villa Vesuviana -rakennuksen kunnostamiseksi matkailutarkoituksiin, 13.3.2002 tehdyn komission päätöksen D(2002) 810111 kumoamista (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 EAKR perustettiin 18.3.1975 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 724/75 (EYVL L 73, s. 1 ja – oikaisu – EYVL L 110, s. 44), jota muutettiin useaan otteeseen ja joka 1.1.1985 alkaen korvattiin 19.6.1984 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1787/84 (EYVL L 169, s. 1). Vuonna 1988 rakennerahastojen järjestelmä uudistettiin rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovitta-

misesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 24.6.1988 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2052/88 (EYVL L 185, s. 9).

4 Neuvosto antoi 19.12.1988 asetuksen (ETY) N:o 4254/88 asetuksen N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan aluekehitysrahaston osalta (EYVL L 374, s. 15). Asetus N:o 4254/88 korvasi asetuksen N:o 1787/84. Sitä muutettiin 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2083/93 (EYVL L 193, s. 34).

5 Asetuksen N:o 4254/88 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Siirtymäsäännöksiä”, säädetään seuraavaa:

”Komissio vapauttaa ilman eri toimenpiteitä viimeistään 30 päivänä syyskuuta 1995 osia seuraavista summista, jotka on sidottu tuen myöntämiseen EAKR:sta sellaisille hankkeille, joista komissio on päättänyt ennen 1 päivää tammikuuta 1989, ja joiden osalta komissiolle ei ole esitetty lopullista maksupyyntöä ennen 31 päivää maaliskuuta 1995, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta sellaisiin hankkeisiin, joita on lykätty lainkäyttöön liittyvistä syistä.”

Asian tausta

6 Asian taustalla olevat tosiseikat on esitetty valituksenalaisen tuomion 4–16 kohdassa seuraavalla tavalla:

”4 Kantaja on yhteenliittymä, jossa ovat mukana Italian valtio, Campanian alue, Napolin maakunta ja useita kuntia. Se on julkisoikeudellinen oikeushenkilö. Se perustettiin 29.7.1971 annetulla Italian lailla nro 578 tavoitteena säilyttää ja

kunnostaa arkkitehtoniset kokonaisuudet, jotka muodostuvat 1700-luvulta peräisin olevista Ville vesuviane -rakennuksista ja niitä ympäröivistä alueista (puistot, puutarhat ja lisärakennukset).

5 Kantajan toimittamien tietojen mukaan, joita komissio ei ole riitauttanut, Italian valtio teki vuonna 1986 kantajan pyynnöstä komissiolle hakemuksen EAKR:n taloudellisen tuen myöntämisestä infrastruktuuri-investointiin, jonka kohteena oli Villa Favoritan alapuiston, Villa Ruggieron puutarhan ja Villa Campolieton arkkitehtonisen kompleksin kunnostamista koskeva yhtenäinen järjestelmä. Näistä Ville Vesuniane -rakennuksista ensimmäiseksi mainittu kuuluu Italian valtion omistamaan alueeseen. Kaksi jälkimmäistä ovat kantajan omaisuutta.

6 Komissio myönsi 18.12.1986 tehdyllä päätöksellä K(86) 2029/120, joka oli osoitettu Italian tasavallalle, enintään 7,5 miljardin Italian liiran (ITL) suuruisen EAKR:n tuen (nro 86/05/04/054), joka on 50 prosenttia tukikelpoisista menoista, infrastruktuuri-investointiin, joka koskee edellä mainittua järjestelmää Villa Campolieton, Villa Favoritan ja Villa Ruggieron kunnostamiseksi matkailutarkoituksiin (jäljempänä myöntämispäätös).

7 Kyseisessä päätöksessä kantaja mainitaan sekä tuensaajana (kolmas perustelukappale ja 3 artikla) että hakemuksesta ja hankkeen toteuttamisesta vastaavana tahona (päätöksen liite). Päätöksen liitteessä olevan aikataulun mukaan kyseisen hankkeen toteuttamiseen liittyvien menojen tukikelpoisuusajanjakso alkoi vuoden 1987 tammikuussa ja päättyi vuoden 1990 kesäkuussa. Mainitun päätöksen 4 artiklassa todetaan, että komissio voi vähentää EAKR:n tuen määrää tai peruuttaa sen, jos kyseisessä päätöksessä mainittuja ehtoja, mukaan lukien hankkeen toteuttamisen aikatauluun liittyvät ehdot, ei noudateta. Tässä tapauksessa komissio voi vaatia ’päätöksen tuensaajalle’ jo maksetun tuen palauttamista osittain tai kokonaan. Tukea voidaan vähentää, se voidaan peruuttaa tai sen takaisinmaksua voidaan vaatia vasta sen jälkeen, kun tuensaajalle on annettu tilaisuus esittää huomautuksensa komission tätä varten asettamassa määräajassa (4 artikla).

8 Tämän päätöksen perusteella vuonna 1988 ja 1990 maksettiin Italian viranomaisten pyynnöstä kaksi ennakkomaksua, joiden kummankin suuruus oli 3 miljardia ITL.

9 Italian valtio pyysi 29.3.1995 päivätyllä kirjeellä pidennystä lopullisten maksupyyntöjen esittämiselle asetettuun määräaikaan, joka asetuksen N:o 4254/88 12 artiklan mukaan päättyi 31.3.1995, ja väitti, että töitä oli lykätty 'eriluonteisten lainkäyttöön liittyvien toimien' tai 'pakkolunastuksen kohteeksi joutuneiden henkilöiden kanssa vireillä olevien oikeudenkäyntien' vuoksi.

10 Italian viranomaiset muistuttivat 15.2.2000 päivätyllä kirjeellä pyytäneensä edellä mainitun määräajan pidentämistä. Ne pyysivät lisäksi uuden ennakkomaksun suorittamista mahdollisimman pian ja väittivät, että siihen saakka aiheutuneiden menojen määrä oli jo maksettujen ennakkomaksujen määrää huomattavasti suurempi. Ne toimittivat pyyntöjensä tueksi komissiolle 16.6.1999 päivätyn kertomuksen, joka oli laadittu niiden toimesta toteutetun valvontahankkeen johdosta. Kyseisessä kertomuksessa oli seuraavat merkinnät: Villa-Campolietoon liittyviä töitä koskevien 'maksujen päättymispäivä': 1994; Villa Ruggieroon liittyvien 'töiden valmistumispäivä (todellinen)': 1994 ja Villa Favoritaan liittyvien töiden [ensimmäisen] osan 'töiden valmistumispäivä (todellinen)': 1993. Kyseisen kertomuksen kohdassa, jonka otsikkona on 'Lykkäämisestä päättämiseen johtaneet lainkäyttöön liittyvät syyt', todettiin Villa Campolieton osalta, että 'lainkäyttöön liittyviä ongelmia ei ole ollut'. Siinä viitattiin Villa Ruggiero -huvilan osalta 'menettelyihin asukkaiden poistamiseksi puutarhasta'. Siinä mainittiin Villa Favoritaan liittyvien töiden valmistumisen osalta 'valtion alueen lopullisen käyttöoikeuden saaminen sekä laittomien asukkaiden häätäminen ja maanjäristyksen uhrien suojana olevien konttien poistaminen'. Kyseisessä kertomuksessa todettiin lisäksi, että jos yhteisön tukea ei mahdollisesti maksettaisi, '[kantajalle] saattaisi aiheutua vakavia taloudellisia ongelmia siinä tapauksessa, ettei se saa korvausta muilta ulkopuolisilta rahoittajilta (esimerkiksi hankkeen mahdollinen sisällyttäminen [yhteisön tukikehykseen] Campania 94/99), koska [kantajalla] ei ollut sellaisia omia varoja, joilla edellä mainitut varat voitaisiin korvata'.

11 Italian viranomaiset esittivät 8.3.2001 päivätyllä kirjeellä tuen loppuosan maksamista koskevan pyynnön.

12 Komissio toimitti 12.10.2001 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille ehdotuksen EAKR:n taloudellisen tuen lakkauttamisesta. Se totesi ensin kyseisessä kirjeessä, ettei sille toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmennyt, että 16.6.1999 päivätyssä kertomuksessa (ks. edellä 10 kohta) mainitut tapahtumat olisivat johtaneet lainkäyttöä koskeviin menettelyihin, ja huomautti tämän jälkeen, että asetuksen N:o 4254/88 12 artiklassa tarkoitettujen lainkäyttöön liittyvien syiden puuttuessa tuki oli lakkautettu 9.4.1990 päivätyn maksupyynnön perusteella, koska kyseinen pyyntö oli viimeinen ennen 31.3.1995 toimitettu maksupyyntö. Se tarkensi, että ilmoitettuja menoja pidettiin tukikelpoisina 2,8 miljardiin ITL:aan asti, joten EAKR:stä maksettavan tuen määrä oli 1,4 miljardia ITL. Se vahvisti näin ollen takaisin perittävän summan suuruudeksi 4,6 miljardia ITL ja määräsi 1,5 miljardin ITL:n suuruisen jäännössumman vapauttamisesta. Se totesi lisäksi seuraavaa: ’Kun otetaan huomioon se, että lakkauttamisella voi olla taloudellisia vaikutuksia tuensaajaan tai lopullisiin tuensaajiin, pyydän Teitä virallisesti huolehtimaan siitä, että näille ilmoitetaan asiasta asianmukaisesti ja annetaan mahdollisuus esittää näkemyksensä niiden seikkojen suhteen, joita on käytetty heitä vastaan ja joihin riitautettu päätös perustuu. Pyydän Teitä ystävällisesti toimittamaan meille tätä koskevat tiedot.’ Se pyysi lisäksi Italian viranomaisia toimittamaan huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa siinä tapauksessa, etteivät ne olleet samaa mieltä tästä lakkauttamista koskevasta ehdotuksesta.

13 Italian viranomaiset vastasivat 21.11.2001 päivätyllä kirjeellä, että ’[sillä, että tuen kahdesta ensimmäisestä erästä peritään takaisin 4,6 miljardin ITL:n suuruinen osa, oleva] taloudellinen vaikutus lopullisen tuensaajan talousarvioon – – on erittäin raskas, koska tämä on käyttänyt komission jo maksamat varat suunniteltujen töiden täysimääräiseen toteuttamiseen siinä uskossa, että [loppumaksua koskevien hakemusten esittämiselle asetetun] määräajan pidentämistä koskeva – – pyyntö hyväksytään’. Ne väittivät tältä osin 16.6.1999 päivätystä kertomuksesta ilmenevän, että hankkeen toteuttaminen oli jaettu kolmeen toiminnalliseen osaan, joista ainoastaan yksi eli Villa Favoritaan liittyvien töiden valmistumista koskeva osa oli joutunut sellaisten töiden toteuttamisessa ilmenneiden viivästysten kohteeksi, joiden osalta Italian viranomaiset olivat pyytäneet loppumaksua koskevan hakemuksen jättämiselle asetetun määräajan lykkäämistä. Villa Campolietoon ja Villa Ruggieroon liittyviä töitä koskeviin kahteen ensimmäiseen osaan liittyvät

menot, joiden suuruus oli 7 996 087 050 ITL, olivat aiheutuneet ennen 31.3.1995 eikä niiden osalta ollut tehty erityisiä määräajan pidentämistä koskevia pyyntöjä.

14 Komissio toimitti 13.3.2002 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille lopullisen päätöksensä lakkauttaa kyseinen taloudellinen tuki sille ennen 31.3.1995 toimitetun viimeisen korvausvaatimuksen perusteella sen mukaisesti, mitä 12.10.2001 päivätyssä lakkauttamisehdotuksessa oli todettu [päätös D(2002) 810111, jäljempänä riidanalainen päätös]. Italian viranomaiset toimittivat kyseisen päätöksen kantajalle 9.4.2002 päivätyllä telekopiolla.

15 Komissio korosti riidanalaisessa päätöksessä, että ’lopullisen tuensaajan huomautukset eivät olleet saapuneet [sille]’. Se korosti lisäksi, etteivät Italian viranomaiset olleet riitauttaneet sitä, että sen mielestä 16.6.1999 päivätyssä kertomuksessa (ks. edellä 12 kohta) esitetyt tapahtumat eivät olleet asetuksen N:o 4254/88 12 artiklassa tarkoitettuja ’lainkäyttöön liittyviä syitä’. Se perusteli lisäksi sitä, että se oli hylännyt Italian viranomaisten pyynnön hyväksyä kahteen töiden osaan (Campolieto-huvila ja Ruggiero-huvila) liittyvät menot, jotka olivat näiden mukaan aiheutuneet ennen 31.3.1995, mutta joita oli vaadittu maksettavaksi kyseisen päivämäärän jälkeen, huomauttamalla, että kyseisten viranomaisten 29.3.1995 päivätyssä kirjeessä esitetty määräajan pidentämispyyntö koski taloudellisen tuen loppuosaa (1,5 miljardia ITL) kokonaisuudessaan. Kyseisessä pidentämispyynnössä ei näet ollut tarkennettu, että se koski yksinomaan tiettyä töiden osaa, kuten Italian viranomaiset ovat väittäneet 21.11.2001 päivätyssä kirjeessään.

16 Komissio totesi tässä samassa päätöksessä lopuksi, että ’jäsenvaltiota ei [riidanalaisessa] päätöksessä eikä missään muussakaan yhteisön oikeuden säännöksessä tai määräyksessä estetä päättämästä olla perimättä takaisin sen omasta aloitteesta jo maksettuja summia’. Se pyysi lisäksi ’virallisesti’ Italian viranomaisia ilmoittamaan riidanalaisen päätöksen lopulliselle tuensaajalle asiasta vastaanottotodistuksella varustetulla kirjatulla kirjeellä. Se huomautti tältä osin, että ’siltä osin kuin [riidanalainen päätös] saattoi koskea lopullista tuensaajaa suoraan ja erikseen, tällä

olisi mahdollisuus nostaa kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kahden kuukauden määräajan kuluessa, jota pidennetään [kymmenellä] päivällä pitkien etäisyyksien perusteella'."

Asian käsittelyn vaiheet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

7 Ente nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 18.6.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan kanteen.

8 Ente vetosi kanteensa tueksi useisiin kanneperusteisiin, jotka koskivat asetuksen N:o 4254/88 12 artiklan rikkomista, puolustautumisoikeuksien loukkaamista, perustelujen puuttumista sekä sitä, että komissio oli laiminlyönyt tutkinnan.

9 Komissio vetosi vastineessaan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumiseen toteamalla, ettei riidanalainen päätös koskenut Enteä suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

10 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi komission tekemän oikeudenkäyntiväitteen ja totesi, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi.

11 Palautettuaan mieliin edellytykset, joiden täyttyessä päätöksen voidaan katsoa koskevan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että Enten oikeusasema erosi huomattavasti useissa sellaisissa asioissa, joissa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei päätös koskenut kantajaa erikseen, kyseessä olleiden

kantajien oikeusasemasta (ks. asia C-417/04 P, Regione Siciliana v. komissio, tuomio 2.5.2006, Kok., s. I-3881 ja asia C-15/06 P, Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, Kok., s. I-2591).

12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 43 kohdassa, että poiketen niistä edellä mainituissa asioissa Regione Siciliana vastaan komissio, 2.5.2006 ja 22.3.2007 annetuissa tuomioissa kyseessä olleista yhteisön tuen myöntämispäätöksistä, joissa Regione Siciliana oli yksinomaan mainittu hakemuksesta vastuussa olevana viranomaisena tai hankkeen toteuttamisesta vastuussa olevana viranomaisena, tässä tapauksessa kyseessä olevan myöntämispäätöksen 3 artiklassa ja sen kolmannessa perustelukappaleessa Ente on nimetty sekä hankkeen toteuttamisesta vastuussa olevaksi viranomaiseksi että yhteisön tuen saajaksi.

13 Se korosti toiseksi valituksenalaisen tuomion 44 ja 48 kohdassa, että Italian viranomaiset olivat esillä olevassa asiassa ilmoittaneet selvästi aikomuksestaan olla ryhtymättä toimenpiteisiin tuensaajan hyväksi niiden taloudellisten seurausten lieventämiseksi, joita yhteisön tuen mahdollinen vähentäminen aiheuttaa, joten mahdollisuus siitä, että Italian tasavalta ottaa talousarviossaan vastattavakseen poistetun yhteisön rahoituksen määrää vastaavista taloudellisista kustannuksista oli täysin teoreettinen.

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi vielä valituksenalaisen tuomion 51 ja 52 kohdassa, että poiketen siitä tilanteesta, jossa kantaja oli asiassa T-105/01, SLIM Sicilia vastaan komissio, 6.6.2002 annetussa määräyksessä (Kok., s. II-2697), kantaja oli esillä olevassa asiassa todettu myöntämispäätöksessä nimeltä mainiten yhteisön tuen saajaksi ja sille oli nimenomaan annettu oikeus esittää huomautuksia komissiolle ennen lopullisen päätöksen tekemistä. Tarve varmistaa näin myönnettyjen menettelyllisten takeiden oikeussuoja vahvistaa kantajan oikeuden siihen, että sen asiavaltuus nostaa kanne riidanalaisesta päätöksestä tunnustetaan.

15 Asiakysymyksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 62–77 kohdassa, 87–100 kohdassa ja 101 kohdassa esitetyistä syistä Enten esittämät kolme kanneperustetta perusteettomina.

Valituksen osapuolten vaatimukset

Komission tekemä valitus (asia C-445/07 P)

16 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä otetaan tutkittavaksi Enten nostama kumoamiskanne

– toteaa, ettei Enten riidanalaisesta päätöksestä nostamaa kumoamiskannetta voida ottaa tutkittavaksi

– velvoittaa Enten korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Ente vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– yhdistää asian C-445/07 P, jossa komissio on valittajana, ja asian C-455/07 P, jossa Ente on valittajana, koska nämä kaksi asiaa liittyvät objektiivisesti ja subjektiivisesti toisiinsa

– toteaa, että komission valitus on perusteeton, ja hylkää sen

– hyväksyy Enten valituksen asiassa C-455/07 P kyseisessä valituksessa esitettyjen vaatimusten mukaisesti

– velvoittaa komission korvaamaan kahdesta muutoksenhakuasiasta ja ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä olleesta asiasta T-189/02 aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Enten tekemä valitus (asia C-455/07 P)

18 Ente vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa osittain edellä esitettyjen valitusperusteiden mukaisesti valituksenalaisen tuomion ja toteaa näin ollen, että riidanalainen päätös on mitätön

– toissijaisesti kumoaa osittain edellä esitettyjen valitusperusteiden mukaisesti valituksenalaisen tuomion ja palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisee käsiteltävänä olevan oikeudenkäyntiasian asiakysymyksen yhteisöjen tuomioistuimen tätä tarkoitusta varten esittämien seikkojen perusteella

– velvoittaa komission korvaamaan käsiteltävänä olevasta asiasta ja ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä olleesta oikeudenkäynnistä, joka koskee asiaa T-189/02, aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

19 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– toteaa, että Enten valituksenalaisesta tuomiosta tekemä valitus jätetään tutkimatta ja/tai se todetaan perusteettomaksi

– velvoittaa Enten korvaamaan tästä oikeudenkäynnistä ja ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä olleesta oikeudenkäynnistä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

20 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti yhdisti 12.3.2008 antamallaan määräyksellä asiat C-445/07 P ja C-455/07 P suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Valitusten tarkastelu

Valitus asiassa C-445/07 P, komissio vastaan Ente

Asianosaisten lausumat

21 Komissio katsoo ensinnäkin, että sillä on yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan oikeus tehdä valitus valituksenalaisen tuomion kumoamiseksi siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ratkaissut oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan kanteen tutkimatta ottamisen edellytysten puuttumista koskevan kysymyksen osalta riippumatta siitä, että asia on ratkaistu sen hyväksi, koska Enten kanne on hylätty valituksenalaisella tuomiolla perusteettomana.

22 Komissio täsmentää tältä osin, että asiassa C-23/00 P, neuvosto vastaan Boehringer, 26.2.2002 annettua tuomiota (Kok., s. I-1873) ja asiassa C-141/02 P, komissio vastaan max.mobil, 22.2.2005 annettua tuomiota voidaan soveltaa siihen, vaikka se on esittänyt oikeudenkäyntiväitteen vastineessaan eikä sellaisella erillisellä asiakirjalla, josta on määrätty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdassa.

23 Komissio esittää valituksensa perusteeksi yhden ainoan valitusperusteen, jolla vaaditaan toteamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on poikennut esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, joka koskee EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettua käsitettä henkilö, jota päätös koskee suoraan.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission mukaan tuonut virheellisesti esiin tiettyjä seikkoja, jotka sen mukaan erottivat Enten tilanteen kantajien tilanteesta edellä mainituissa asioissa Regione Siciliana vastaan komissio, 2.5.2006 ja 22.3.2007 annetuissa tuomioissa.

25 Komissio katsoo ensinnäkin, että sitä, että Ente on nimeltä mainiten todettu myöntämispäätöksessä yhteisön tuen lopulliseksi tuensaajaksi toisin kuin kantajat edellä mainituissa asioissa Regione Siciliana vastaan komissio 2.5.2006 ja 22.3.2007 annetuissa tuomioissa, joiden mukaan ne olivat hakemuksesta vastaava viranomainen ja hankkeen toteuttamisesta vastuussa oleva viranomainen, ei voida ottaa huomioon todettaessa sitä, koskeeko päätös kantajaa suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

26 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä erottelu lopullisen tuensaajan ja hankkeesta vastaavan tahon välillä on ristiriidassa rakennerahastojen järjestelmän, joka perustuu näiden kahden tehtävän läheiseen vastaavuussuhteeseen, logiikan ja terminologian kanssa. Komissio huomauttaa tältä osin, että jäsenvaltiolle myönnetyn tuen saajalla ei ole oikeutta saada kyseistä tukea yhteisön päätöksen perusteella vaan yksinomaan kyseisen päätöksen johdosta toteutettujen kansallisten säännösten johdosta.

27 Tämän jälkeen komissio toteaa, ettei EY 230 artiklan neljännen kohdan perusteella nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten arvioinnin kannalta ole merkitystä sillä, että esillä olevassa asiassa Italian viranomaiset ovat ilmoittaneet aikomuksestaan siirtää riidanalaisen päätöksen taloudelliset seuraamukset lopullisen tuensaajan vastuulle. Komission mukaan näet pelkästään sen perusteella, että jäsenvaltioilla, joille päätös on osoitettu, on harkintavaltaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanon osalta, on mahdollista sulkea pois se, että kyseinen päätös voisi vaikuttaa suoraan henkilöihin, joille sitä ei ole osoitettu (ks. mm. em. asia SLIM Sicilia v. komissio, määräys 6.6.2002 ja asia T-341/02, Regione Siciliana v. komissio, määräys 8.7.2004, Kok., s. II-2877).

28 Komissio väittää lopuksi, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 52 kohdassa katsonut, että Entellä oli asiavaltuus sen vuoksi, että sille oli turvattava myöntämispäätöksellä annettujen menettelyllisten takeiden tehokas oikeussuoja, se on menetellyt sen yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön vastaisesti, jonka mukaan luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka ei täytä EY 230 artiklan neljännessä kohdassa asetettuja edellytyksiä, ei voida tehokkaan oikeussuojan periaatteen nimissä antaa oikeutta nostaa kumoamiskanne yhteisön toimesta, jota ei ole osoitettu sille (ks. asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002, Kok., s. I-6677 ja asia C-263/02 P, komissio v. Jégo-Quéré, tuomio 1.4.2004, Kok., s. I-3425).

29 Tämän saman oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on luotava oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmä, jolla voidaan taata oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan. Enten olisi näin ollen pitänyt vedota riidanalaisen päätöksen pätemättömyyteen kansallisissa tuomioistuimissa ja pyytää näitä esittämään pätevyyttä koskeva ennakkoratkaisukysymys EY 234 artiklan nojalla.

30 Ente katsoo sitä vastoin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti todennut, että se oli EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu henkilö, jota päätös koskee suoraan.

31 Ente huomauttaa ensinnäkin yhteisön myöntämän rahoituksen saajan aseman osalta, että edellä mainitussa asiassa Regione Siciliana vastaan komissio 8.7.2004 annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksen 67 kohdasta ilmenee vastakohtaispäätelmänä selvästi, että taloudellisen tuen poistamisesta tai vähentämisestä tehty päätös koskee suoraan kyseisen tuen lopullista saajaa. Tämä tulkinta on yhdenmukainen sen valtiontukia koskevan oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan komission päätökset, joissa tuki kielletään tai sitä vähennetään, koskevat suoraan tällaisten tukien saajia, ja tuensaajat voivat vaatia niiden kumoamista EY 230 artiklan neljännen kohdan nojalla (ks. mm. yhdistetyt asiat C-15/98 ja C-105/99, Italia ja Sardegna Lines v. komissio, tuomio 19.10.2000, Kok., s. I-8855, 34–36 kohta ja asia C-298/00 P, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-4087, 39 kohta).

32 Ente on sitä mieltä, että komission esittämä väite rakennerahastojen järjestelmän logiikan osalta on tehoton käsiteltävänä olevan kanteen tutkinnan yhteydessä, koska vastuussa olevan viranomaisen ja lopullisen tuensaajan tehtävien sulautumista koskevaa periaatetta kodifioivia oikeussääntöjä sovellettiin ohjelmakausiin, jotka olivat myöhäisempiä kuin käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevaa ohjelmakausi. Tässä yhteydessä on myös turha viitata taloudellisen tuen myöntämispäätöksen johdosta annettuihin kansallisiin säännöksiin, koska tällaisilla toimenpiteillä ei voi olla mitään vaikutusta komission kysymyksessä olevan tuen saajalle Entelle antamaan oikeuteen.

33 Ente kiistää tämän jälkeen komission väitteet siitä, että Italian viranomaisilla olisi harkintavaltaa. Se väittää tältä osin lähtökohtaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluissa nojaudutaan siihen, että riidanalainen päätös on johtanut velvollisuuteen palauttaa perusteettomasti maksetut summat, ja tämän lisäksi myös alun perin myönnetyn, mutta vielä maksamattoman, summan vapauttamiseen. Tällaisella vapauttamisella on kuitenkin suoria vaikutuksia rahoituksen saajana olevaan Enteen, eivätkä Italian viranomaisten tai kansallisen oikeuden sitä koskevat toimenpiteet ole tarpeen.

34 Kuten edellä mainitussa asiassa Regione Siciliana vastaan komissio annetusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksestä ja julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin edellä mainitussa asiassa Regione Siciliana vastaan komissio, jonka johdosta annettiin tuomio 2.5.2006, antamasta ratkaisuehdotuksesta ilmenee, kun kansallisten viranomaisten harkintavalta on teoreettinen, koska yhteisön päätöksen täytäntöönpanosta vastuussa olevien kansallisten viranomaisten tahdosta ei ole mitään epäilystä, päätös koskee joka tapauksessa kantajaa suoraan. Tästä on kuitenkin kyse

esillä olevassa asiassa, koska Italian viranomaiset ovat virallisesti ilmoittaneet komissiolle 21.11.2001 päivätyllä kirjeellään tahdostaan periä Enteltä takaisin summat, jotka on palautettava komissiolle siinä tapauksessa, että tuen lakkauttamisesta päätetään. Riidanalaisen päätöksen ja sillä taloudellisen tuen saajaan olevien seurausten välillä ei näin ollen vaikuta minkäänlainen mainittujen viranomaisten itsenäinen tahto.

35 Ente huomauttaa lopuksi siltä osin kuin on kyse niistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluista, jotka koskevat tehokkaan oikeussuojan periaatetta, että sillä oli myöntämispäätöksen perusteella oikeus tulla kuulluksi ja että komissio on loukannut kyseistä oikeutta tehdessään riidanalaista päätöstä. Kyseisen oikeuden olemassaolo osoittaa lisäksi omalta osaltaan sitä, että komission päätöksen ja Enten aseman välillä on suora oikeudellinen yhteys.

36 Toisin kuin komissio väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole katsoessaan, että ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne voitiin ottaa tutkittavaksi, pyrkinyt millään tavalla luomaan ylimääräistä tuomioistuintietä, vaan se on soveltanut asianmukaisesti EY 230 artiklaa.

37 Ente korostaa, että komission ehdottama tie, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen pätemättömyyteen vedotaan italialaisissa tuomioistuimissa ja niitä kehotetaan esittämään ennakkoratkaisukysymys EY 234 artiklan nojalla, päätyisi todellisuudessa siihen, että kyseistä asiaa ei voitaisi ottaa tutkittavaksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön (yhdistetyt asiat 16/62 ja 17/62, Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes ym. v. neuvosto, tuomio 14.12.1962, Kok., s. 901, Kok. Ep. I, s. 145 ja em. asia Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 5.7.2002) mukaan yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta EY 234 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan yhteydessä rajoittuu ainoastaan normatiivisiin tai yleisesti sovellettaviin toimiin. Riidanalainen päätös ei voi yksittäistapausta koskevana toimena olla ennakkoratkaisun kohteena.

38 Jos lisäksi myönnetään, että kantaja voi riitauttaa kansallisissa tuomioistuimissa riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon nojautumalla kyseisen päätöksen lainvastaisuuteen, sillä katsottaisiin olevan mahdollisuus sivuuttaa se, että kyseinen päätös on

siihen nähden lopullinen, sen jälkeen, kun kanteen nostamisen määräajat, sellaisena kuin ne on esitetty EY:n perustamissopimuksen 230 artiklan viidennessä kohdassa, ovat päättyneet.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Alustavasti on huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan toisen kohdan mukaan muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty.

40 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valitus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta, jolla tämä on hylännyt toisen asianosaisen kanteesta esittämän oikeudenkäyntiväitteen, voidaan ottaa tutkittavaksi, vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myöhemmin samassa tuomiossa hylännyt tämän kanteen perusteettomana (em. asia neuvosto v. Boehringer, tuomion 50 kohta; em. asia komissio v. max. mobil, tuomio 22.2.2005, 50 ja 51 kohta ja asia C-362/05 P, Wunenburger v. komissio, tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4333, 37 kohta).

41 Esillä olevassa asiassa on selvää, että komissio on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa oikeudenkäyntiväitteen, kuten valituksenalaisen tuomion 23 kohdasta ilmenee, että tämä väite on hylätty kyseisen tuomion 53 kohdassa ja että Enten kanne on hylätty tämän jälkeen mainitussa tuomiossa perusteettomana.

42 Jotta voidaan ottaa kantaa komission tekemän valituksen perusteltavuuteen, on korostettava, että EY 230 artiklan neljännen kohdan perusteella alueellinen tai paikallinen yksikkö voi, jos se on kansallisen oikeuden perusteella oikeushenkilö, nostaa kanteen sille osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen (asia C-452/98, Nederlandse Antillen v.

neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok., s. I-8973, 51 kohta ja asia C-142/00 P, komissio v. Nederlandse Antillen, tuomio 10.4.2003, Kok., s. I-3483, 59 kohta).

43 Koska komissio on antanut riidanalaisen päätöksen tiedoksi Italian tasavallalle, on tarkastettava, onko Entellä oikeus nostaa kumoamiskanne mainitusta päätöksestä, ja erityisesti, koskeeko kyseinen päätös sitä suoraan ja erikseen.

44 Siltä osin kuin ei ole kiistetty sitä, etteikö riidanalainen päätös koskisi Enteä erikseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut ainoastaan kysymystä siitä, koskeeko kyseinen päätös Enteä suoraan.

45 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että EY 230 artiklan neljännen kohdan mukainen vaatimus siitä, että kanteen kohteena oleva päätös koskee luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä suoraan, vaatii kahden kumulatiivisen edellytyksen täyttymistä eli ensinnäkin, että riidanalaisella yhteisön toimenpiteellä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan, ja toiseksi, ettei se jätä niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen toimeenpano, ollenkaan harkintavaltaa, jolloin toimeenpano on täysin automaattista ja perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista (ks. asia C-404/96 P, Glencore Grain v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok., s. I- 2435, 41 kohta; asia C- 486/01 P, Front national v. parlamentti, tuomio 29.6.2004, Kok., s. I-6289, 34 kohta; em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 2.5.2006, 28 kohta ja em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, 31 kohta).

46 Näin on myös silloin kun niillä, joille toimenpide on osoitettu, on vain teoreettinen mahdollisuus olla ryhtymättä yhteisön toimenpiteessä edellytettyihin toimiin ja kun heidän tahdostaan ryhtyä säädöksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole epäilystäkään (ks. asia C-386/96 P, Dreyfus v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok., s. I-2309, 44 kohta ja vastaavasti asia 11/82, Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok., s. 207, 8–10 kohta).

47 Ensimmäisen edellytyksen osalta yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että se, että alueellinen tai paikallinen yksikkö on yhteisön taloudellisen tuen myöntämisestä tehdyssä päätöksessä nimetty EAKR-hankkeen toteuttamisesta vastuussa olevaksi viranomaiseksi, ei tarkoita sitä, että tämä yksikkö itse olisi mainittua tukea koskevan oikeuden haltija (em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 2.5.2006, 29 ja 30 kohta ja em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, 32 kohta).

48 Lisäksi siitä, että kyseinen yksikkö mainitaan rahoitustukihakemuksesta vastaavana viranomaisena, ei myöskään seuraa tilanne, jossa kyseisen yksikön ja yhteisön tuen, jonka osalta myöntämispäätöksessä tarkennetaan, että sitä on hakenut asianomainen jäsenvaltio ja se on myönnetty asianomaiselle jäsenvaltiolle, välillä olisi suora yhteys (em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, 36 kohta).

49 Esillä olevassa asiassa valituksenalaisen tuomion 4 kohdasta ilmenee, että Ente on perustettu Italian lain nojalla tiettyjen arkkitehtonisten kokonaisuuksien säilyttämiseksi ja kunnostamiseksi Campanian alueella, että se on erilaisten italialaisten julkisten yksikköjen, mukaan lukien Italian valtio, välinen yhteenliittymä ja ettei komissio liity siihen millään tavalla.

50 Mainitun tuomion 5 kohdasta seuraa, että Italian tasavalta teki komissiolle hakemuksen EATR:n tuen myöntämisestä siihen, että Ente voi toteuttaa suunnitellut infrastruktuuritoimenpiteet, ja että komissio myönsi tuen kyseiselle jäsenvaltiolle.

51 Kuten myös julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa huomauttanut, tämän perusteella juuri Italian tasavaltaa on riidanalaisen päätöksen adressaattina pidettävä kysymyksessä olevan tuen oikeudenhaltijana.

52 Valituksenalaisesta tuomiosta ei myöskään seuraa, että Ente oli riidanalaisen päätöksen itsensä tai jonkin yhteisön oikeuden määräyksen tai säännöksen, jolla on tarkoitus säännellä kyseisen päätöksen vaikutuksia, johdosta, velvollinen maksamaan takaisin summan, joka vastaa vapautetun yhteisön tuen loppuosan määrää.

53 Valituksenalaisen tuomion 7 kohdasta ilmenee sitä vastoin, että komissio on nimenomaisesti varannut riidanalaisessa päätöksessä Italian tasavallalle mahdollisuuden olla perimättä takaisin niitä summia, jotka sen omasta aloitteesta on jo maksettu taloudellisen tuen saajalle.

54 Tästä seuraa, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 43 kohdassa katsonut, pelkästään se, että Ente on nimeltä mainiten todettu myöntämispäätöksen kolmannessa perustelukappaleessa ja 3 artiklassa yhteisön tuen saajaksi, ei ole omiaan erottamaan Enten oikeusasemaa edellä mainituissa asioissa Regione Siciliana vastaan komissio, joissa annettiin tuomiot 2.5.2006 ja 22.3.2007, kyseessä olleiden yksiköiden oikeusasemasta, eikä se näin ollen merkitse sitä, että Ente olisi itse mainitun tuen oikeudenhaltija.

55 Siltä osin kuin on kyse siitä toisesta edellytyksestä, jonka mukaan on arvioitava sitä, koskeeko päätös kantajaa suoraan, tämän tuomion 45 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseinen edellytys täyttyy, kun yhteisön toimenpide on automaattinen ja sen täytäntöönpano perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista.

56 Esillä olevassa asiassa itsestään se, että Italian viranomaiset ovat ilmaisseet aikomuksensa periä takaisin Enten perusteettomasti saamat summat, ilmaisee niiden itsenäistä tahtoa, eikä tältä osin ole olemassa yhteisön oikeuteen perustuvia velvollisuuksia.

57 Tästä seuraa, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 46–48 kohdassa todennut, se, että Italian viranomaiset olivat ilmaisseet komissiolle lähetetyssä kirjeessä aikomuksensa siirtää Enten vastuulle yhteisön tuen poistamisesta mahdollisesti tehdyn komission päätöksen taloudelliset seuraukset, ei riitä luomaan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa edellytettyä suoraa vaikutusta kantajan etuihin.

58 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin poikkeuksellisesti katsonut, että vaikka kansallisella tasolla ei ole toteutettu täytäntöönpanotoimia, päätös voi koskea kantajaa suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla silloin, kun sellaisten muiden tekijöiden, kuten täysin teoreettinen mahdollisuus olla ryhtymättä riidanalaisessa päätöksessä edellytettyihin toimiin, voidaan päätellä, että päätös vaikuttaa suoraan kantajan etuihin (ks. vastaavasti em. asia Dreyfus v. komissio, tuomion 47 ja 52 kohta ja em. asia Piraiki-Patraiki ym., v. komissio, tuomion 7, 9 ja 10 kohta).

59 On kuitenkin todettava, ettei tätä oikeuskäytäntöä voida soveltaa käsiteltävänä olevaan asiaan.

60 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 64 kohdassa huomauttanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämien toteamusten perusteella ei näet voida päätellä, kuinka riidanalaisen päätöksen adressaatti toimii myöhemmin. Sitä, että kyseinen päätös koskisi Enteä suoraan, ei voida päätellä pelkästään sen perusteella, että Italian viranomaiset ovat tavalla, joka ei ole oikeudellisesti sitova, ilmoittaneet aikomuksestaan periä tuen takaisin Enteltä, varsinkaan kun ei voida sulkea pois sitä, että Italian tasavalta saattaa siltä osin kuin se on osallisena Entessä erityisten olosuhteiden johdosta luopua vaatimasta Enteä maksamaan tuen takaisin.

61 Myöskään Enten valituksessaan mainitsemalla valtiontukea koskevalla oikeuskäytännöllä ei ole merkitystä. Poiketen siitä käytännöstä, jota komissio yleensä noudattaa sellaisten yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todettujen valtiontukien osalta, joita koskevissa päätöksissä on säännöksiä, joilla jäsenvaltiot määrätään perimään perusteettomat summat takaisin tuensaajilta, riidanalaisessa päätöksessä ei aseteta

asianomaiselle jäsenvaltiolle, kuten tämän tuomion 52 kohdassa on jo huomautettu, mitään velvollisuutta periä summat takaisin lopullisilta tuensaajilta.

62 Tältä osin on todettava, että toisin kuin Ente väittää, myöskään velvollisuutta ilmoittaa asiasta lopulliselle tuensaajalle ei voida rinnastaa tällaiseen määräykseen.

63 Kaikesta edellä olevasta seuraa, että riidanalainen päätös ei koske Enteä suoraan EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla ja että sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät näin ollen ole täyttyneet.

64 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 52 kohdassa esittämällä väitteellä, jonka mukaan tarve varmistaa Entelle myönnettyjen menettelyllisten takeiden ja etenkin sen menettelyllisen takeen, että sille on nimenomaisesti annettu mahdollisuus esittää huomautuksensa komissiolle, oikeussuoja, vahvistaa sen, että sillä on katsottava olevan asiavaltuus nostaa kanne komission päätöksestä.

65 Vaikka yksityisten on voitava saada tosiasiallista oikeussuojaa niille oikeuksille, jotka heille yhteisön oikeusjärjestyksen mukaan kuuluvat (em. asia Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomion 39 kohta; em. asia komissio v. Jégo-Quéré, tuomion 29 kohta ja em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, 39 kohta), tällaista suojaa koskevaan oikeuteen vetoamalla ei kuitenkaan voida kyseenalaistaa EY 230 artiklassa asetettuja edellytyksiä.

66 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden oikeussuoja, jotka eivät EY 230 artiklan neljännessä kohdassa mainittujen tutkittavaksi ottamisen edellytysten vuoksi voi suoraan riitauttaa riidanalaisen päätöksen kaltaisia yhteisön toimia, on varmistettava tehokkaasti kansallisissa tuomioistuimissa käytettävissä olevilla oikeussuojakeinoilla. Näillä on EY 10 artiklassa määrätyn lojaalin yhteistyön periaatteen mukaisesti velvollisuus

mahdollisuuksien mukaan tulkita ja soveltaa oikeussuojakeinojen käyttöä koskevia kansallisia menettelysääntöjä siten, että luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat riitauttaa tuomioistuimissa sellaisen päätöksen tai muun kansallisen toimen laillisuuden, joka liittyy nyt kyseessä olevan kaltaisen yhteisön toimen soveltamiseen niiden osalta, vetoamalla viimeksi mainitun toimen pätemättömyyteen sekä vaatimalla näitä tuomioistuimia esittämään yhteisöjen tuomioistuimelle tältä osin ennakkoratkaisukysymyksiä (ks. em. asia Unión pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomion 40–42 kohta; em. asia komissio v. Jégo-Quéré, tuomion 30–32 kohta ja em. asia Regione Siciliana v. komissio, tuomio 22.3.2007, 39 kohta).

67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että riidanalainen päätös koskee suoraan Enteä. Valituksenalainen tuomio on siis kumottava.

Enten kanteen tutkittavaksi ottaminen

68 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi julistaessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

69 Esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että sillä on kaikki tarvittavat tiedot, jotta se itse voi ratkaista Enten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostaman kanteen tutkittavaksi ottamista koskevan kysymyksen.

70 Tämän tuomion 49–66 kohdassa esitetyistä syistä riidanalaisen päätöksen ei voida katsoa koskevan Enteä suoraan.

71 Enten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostama kanne on näin ollen jätettävä tutkimatta.

Valitus asiassa C-455/07 P, Ente vastaan komissio

72 Kun otetaan huomioon se, ettei Enten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamaa kannetta voida ottaa tutkittavaksi, sen valitus, joka koskee valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin siinä on otettu kantaa kyseisen kanteen perusteltavuuteen, on jäänyt vaille kohdetta siten, ettei sitä ole tarpeen tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

73 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn työjärjestyksen 118 artiklan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Enten velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Ente on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-189/02, Ente per le Ville Vesuviane vastaan komissio, 18.7.2007 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin sillä otetaan tutkittavaksi Ente per le Ville Vesuvianen nostama kanne, jossa vaaditaan kumoamaan Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) taloudellisen tuen lakkauttamisesta Campaniassa (Italia) toteutettavaan infrastruktuuri-investointiin, joka koskee yhtenäistä järjestelmää kolmen Villa Vesuviana -rakennuksen kunnostamiseksi matkailutarkoituksiin, 13.3.2002 tehty komission päätös D(2002) 810111.

2) Ente per le Ville Vesuvianen nostama kanne mainitun päätöksen kumoamiseksi jätetään tutkimatta.

3) Lausunnon antaminen Ente per le Ville Vesuvianen tekemästä valituksesta raukeaa.

4) Ente per le Ville Vesuviane velvoitetaan korvaamaan sekä tästä oikeusasteesta että ensimmäisestä oikeusasteesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset